

Nr 153.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens hantverksinstitut; given Stockholms slott den 28 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gunnar Myrdal.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1947.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÅNG, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Myrdal, följande.

I årets statsverksproposition, tionde huvudtiteln, har Kungl. Maj:t under punkterna 35—37 föreslagit riksdagen, att i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna

dels till Statens hantverksinstitut: Avlöningar ett förslagsanslag av 428 500 kronor;

dels till Statens hantverksinstitut: Omkostnader ett förslagsanslag av 168 000 kronor;

dels ock till Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (Kapitalbudgeten: bilagan 31, punkten 1) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, till Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av 85 000 kronor.

Sedan beredningen av förevarande ärenden numera avslutats, får jag ånyo anmäla desamma.

Inledning.

Styrelsen för statens hantverksinstitut hemställde i sin petitaskrivelse för budgetåret 1946/47 om en mycket kraftig höjning av särskilt avlöningsanslaget för institutet. Vid anmälan i statsrådet av styrelsens framställning uttalade jag, att jag visserligen i och för sig icke hade något att erinra mot de ifrågasatta utvidgningarna men att jag funne det vara av vikt att utbyggnaden i möjligaste mån skedde efter en bestämd plan. Jag förklarade mig samtidigt ha för avsikt att i annat sammanhang föreslå åtgärd i syfte att åstadkomma en sådan plan samt förordade i avvaktan härpå vissa inskränkningar i det i petitaskrivelsen framlagda utbyggnadsprogrammet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 25 januari 1946 givna bemyndigande tillkallade jag därefter den 19 februari samma år fyra utredningsmän¹ för att utarbeta en plan för den fortsatta utbyggnaden av statens hantverksinstitut. Utredningsmännen, vilka antagit benämningen 1946 års utredning angående hantverksinstitutet, ha den 30 september 1946 avlämnat betänkande med förslag i ämnet.

Över betänkandet ha efter remiss yttranden avgivits av kommerskollegium, statskontoret, allmänna lönenämnden, riksräkenskapsverket, överstyrelsen för yrkesutbildning, styrelsen för statens hantverksinstitut, civilförvaltningens personalförbund samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, varjämte statsverkens ingenjörförbund yttrat sig i ärendet.

Innan jag redogör för utredningens förslag samt däröver avgivna yttranden torde jag få i korthet beröra institutets organisation och formerna för dess verksamhet. För närmare kännedom om institutets tillblivelse och utveckling torde jag få hänvisa till betänkandet s. 1—14.

Statens hantverksinstitut började sin verksamhet den 1 juli 1940. Gällande föreskrifter beträffande arbets- och organisationsförhållanden återfinnas i den för institutet den 17 maj 1940 (nr 378) utfärdade instruktionen. Ledningen av institutet utövas av en styrelse, bestående av tio av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter samt av institutets chef, vilken benämnes direktör. Den omedelbara ledningen av verksamheten vid institutet handhas av direktören. Beträffande övrig personal i institutets tjänst torde jag få hänvisa till betänkandet s. 9—10.

¹ Utredningsmän voro ledamoten av riksdagens andra kammare, boktryckaren S. P. Svensson, tillika ordförande, numera statskommisarien K. A. Lindbergson, verkställande direktören i Sveriges hantverks- och småindustriorganisation J.-O. Modig och direktören för statens hantverksinstitut R. Schlyter.

Institutets allmänna arbetsuppgifter äro enligt instruktionen att verka för höjande av yrkesskickligheten genom att bereda tillfälle för yrkesmän inom hantverket och den mindre industrien att förvärva ökad utbildning och ökade möjligheter att följa utvecklingen på området. Till genomförande härav tillkommer det institutet bland annat att meddela undervisning genom anordnande av kurser och föreläsningar med ändamål att bibringa praktisk-teknisk verkstadsutbildning och teoretisk utbildning, att såsom tekniskt rådgivande institution utöva konsulterande verksamhet (teknisk informationsverksamhet) beträffande material, arbetsmetoder och arbetsredskap för olika yrkesområden, att utöva försöksverksamhet för främjande av hantverkets och den mindre industriens utveckling samt att anordna och vidmakthålla ett centralt yrkesbibliotek.

Kurs- och föreläsningsverksamheten torde utgöra den viktigaste delen av det vid institutet bedrivna arbetet. Även informationsverksamheten med den därtill knutna försöksverksamheten har kommit att få stor betydelse för hantverket.

Kursverksamheten ledes av särskilda kursnämnder. I dessa medverka institutets direktör, vederbörande kursledare samt representanter för de av kursen närmast berörda yrkesförbunden. Kursledare är i allmänhet verkstadschefen. Ofta förekommer emellertid att vissa andra tjänstemän inom institutet, t. ex. konsulenter, äro ledare för kurser inom sina specialområden. Bland kurser som anordnas inom de olika hantverksyrkena kunna nämnas mästarkurser, fortbildningskurser, yrkestekniska specialkurser m. fl. Huvuddelen av kurserna hålles i Stockholm. Därjämte anordnas ambulerande kurser i landsorten. Varje kurs pågår i regel två veckor. Kurserna äro i allmänhet avgiftsbelagda. Avgifterna variera mellan 15 och 100 kronor allt efter kursens omfattning och omkostnader.

Informationsverksamhet bedrivs inom en mängd områden, bland vilka kunna nämnas företagsadministration, bageriverksamhet, bilreparationsverksamhet och elektroteknik. Även försöksverksamheten omfattar ett flertal olika områden. De viktigaste torde vara bageri- och måleriteknik.

Institutets bibliotek omfattar ett bokbestånd av omkring 8 000 volymer samt omkring 300 svenska och utländska tidskrifter. Institutet utger en årsbok och vidare en serie mindre skrifter i aktuella frågor. Några handböcker ha även utgivits.

I institutbyggnaden i Stockholm disponerar institutet lokaler och laboratorier med utrustning, som ger möjlighet till undersöknings-, experiment- och forskningsarbeten. Undervisningslokalerna utgöras av lärosalar och elevlaboratorier för olika yrken. Även verkstäder ha inrättats. Bland utrymmena i institutets byggnad märkas laboratorier för allmänna kemiska undersökningar, laboratorier för bageri- och måleriyrkena, ett cercallaboratorium, en elektroteknisk avdelning, snickeriverkstäder, en mekanisk verkstad, smides- och svetsverkstäder, bilverkstad samt en värme- och sanitetsteknisk avdelning.

Kostnaderna för institutets verksamhet bestridas dels av statsmedel, dels

av inkomster från institutets olika verksamhetsgrenar och dels av bidrag från olika hantverksorganisationer. Statsmedlen utgöras för innevarande budgetår av ett förslagsanslag till avlöningar å 246 400 kronor, ett förslagsanslag till omkostnader å 10 000 kronor samt ett reservationsanslag till utrustning och inredning å 30 000 kronor. Anslagen disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 883—886. Här kan nämnas att av institutets verksamhet inflytande inkomster, vilka för innevarande budgetår beräknats till 96 000 kronor, redovisas såsom särskilda uppbördsmedel under omkostnadsanslaget. Vidare ha möjligheterna att överskrida vissa anslagsposter gjorts beroende av storleken av nämnda inkomster. Hantverksorganisationernas bidrag utgå huvudsakligen i form av avlöningstillägg åt vissa befattningshavare. Tilläggens storlek framgå av statsliggaren.

Utredningens förslag.

Allmänna riktlinjer för institutets fortsatta utbyggnad.

Utredningen anför till en början, att någon ändring i den allmänna målsättningen för institutets verksamhet icke vore påkallad. Huvudvikten borde — såsom i instruktionen jämväl torde ha förutsatts — läggas vid undervisningen, främst kursverksamheten, och åtgärder borde vidtagas i syfte att öka såväl den stationära som den ambulerande kursverksamheten. Den tekniska informations- och försöksverksamheten måste anses komma i andra rummet.

Beträffande grunderna för kursverksamhetens framtida ordnande yttrar utredningen följande.

I vilken ordning de för närvarande orepresenterade hantverksyrkena böra beredas utrymme vid institutets kursverksamhet synes icke kunna regleras genom ensidiga åtgärder från statens sida. Impulserna därtill böra främst komma från hantverkshåll. Därvid synas sådana yrkesgrupper, som kunna sägas tillhöra det egentliga hantverket, givas företräde, medan mera i periferien liggande yrken, t. ex. charkuteristerna, endast böra beredas utrymmen, om det kan ske utan att inkräkta på de mera egentliga hantverksyrkena.

Med dessa utgångspunkter, anför utredningen vidare, hade utredningen ansett det böra ankomma på institutets styrelse att taga ställning till ett från Sveriges charkuteri- & slakteriidkares riksförbund framfört förslag om anställande av en charkuterikonsulent vid institutet. Utredningen ämnade förorda åtgärder till skapande av ekonomiska betingelser för en utbyggnad av verksamheten. Ordningen för utbyggnaden borde emellertid avgöras av institutsstyrelsen i samarbete med av verksamheten berörda hantverksorganisationer.

Utredningen berör därefter lokalfrågan för kursverksamheten och yttrar bl. a. följande.

Utredningen har uppmärksammat, att under de gångna åren av institutet anordnade kurser varit synnerligen ojämnt fördelade över året. Detta

förhållande har medfört, att lokalerna blivit i högsta grad ojämnt belagda. Sålunda ha under långa tider av året vissa föreläsningssalarna öfverhuvud taget icke tagits i anspråk för kursverksamhet av något slag. Utredningen måste därför med skärpa understryka angelägenheten av att institutet i samförstånd med vederbörande hantverksorganisationer söker åstadkomma en bättre utspridning av kurserna för de skilda hantverksyrkena så, att tillgängliga lokaler jämnare belastas. Det synes nämligen icke försvarligt att taga befintliga toppbelastningar av lokalerna som motiv för tillskapande av nya utrymmen. Utredningen ser därför som en viktig uppgift för ledningen av institutet att så organisera kursverksamheten, att utrymme beredes nya kurser i vid institutet icke representerade hantverksyrken.

Under hänvisning till det anförda hävdar utredningen, att en utökning av kursverksamheten vore möjlig utan utbyggnad av befintliga lokalutrymmen.

Beträffande den tekniska informationstjänsten och försöksverksamheten yttrar utredningen, att denna del av verksamheten, till undvikande av dubbelorganisation, icke borde intensifieras inom sådana områden, där staten på annat sätt ställt resurser till förfogande för hantverket. Denna del av institutets verksamhet vore närmast att betrakta som ett utflöde av kursverksamheten, därvid informationstjänsten delvis finge tjäna som en arbetsutjämnande faktor. Utredningen ville erinra om att småföretagsutredningen föreslagit inrättande av lokala företagarnämnder med uppgift, bland annat, att genom konsulentverksamhet giva småföretagarna råd och hjälp i tekniska och ekonomiska spörsmål. Därest sådana nämnder tillskapades, kunde en del av den informationsverksamhet, som nu bedreves vid statens hantverksinstitut, öfverflyttas på företagarnämnderna och institutet i större utsträckning ägna sig åt kursverksamheten.

Vad slutligen angår biblioteksverksamheten framhåller utredningen, att institutets bibliotek icke, såsom instruktionen förutsatte, kommit att fylla funktionen som ett »centralt yrkesbibliotek» utan mera blivit ett specialbibliotek för institutets befattningshavare. Åtgärder borde därför vidtagas för att popularisera biblioteksverksamheten bland hantverkarna.

Principerna för samverkan mellan institutet och hantverket.

Utredningen framhåller, att institutets verksamhet bygger på samverkan mellan staten och hantverkets organisationer. Detta samarbete bör enligt utredningen bestå och ytterligare utbyggas, då det utgör en grundväsentlig förutsättning för att institutet skall kunna på avsett sätt verka för hantverkets vidare utveckling.

Beträffande fördelningen mellan staten och hantverket av kostnaderna för institutets verksamhet yttrar utredningen följande.

Utredningen har i princip stannat för att staten utan kostnad för hantverket bör tillhandahålla erforderliga lokaler samt ikläda sig ansvaret för kostnaderna för den allmänna administrationen vid institutet. Beträffande

övriga kostnader skulle kunna tänkas, att staten jämväl helt gäldade dessa. Mot en dylik lösning talar dock, att utredningen ej är övertygad om att statsmedel kunna ställas till förfogande i sådan utsträckning, samt att enligt utredningens mening även i fortsättningen en ekonomisk insats från hantverket framstår såsom naturlig med hänsyn till det medinflytande på verksamheten vid institutet, som enligt utredningen bör lämnas hantverkets representanter. Härtill kommer, att det synes föga önskvärt att binda verksamheten i alltför stela former, då möjligheter böra finnas att smidigt avpassa denna efter växlingarna i hantverkets utbildningsbehov.

Med hänsyn härtill borde, uttalar utredningen i fortsättningen, endast lokalernas underhåll och uppvärmning samt den allmänna administrationen vid institutet betraktas som rent statliga angelägenheter. Den personal, som erfordrades för handhavande av dessa, borde därför erhålla statligt reglerade löner och i allmänhet inordnas under de statliga avlöningsreglementena. Övrig personal, som bl. a. omfattade konsulenterna, borde däremot anställas under mera fria former mot arvoden eller genom kontrakt.

I fråga om anställningsförhållandena för den icke lönerulerade personalen anför utredningen.

Anställningsförhållandena synas lämpligen böra regleras i enahanda ordning som sker för personal, anställd i enskild verksamhet. Institutets styrelse bör i mycket nära samarbete med de olika hantverksorganisationerna fastställa denna personals avlöning och övriga förmåner, såsom semester, avlöning under sjukdom m. m. En lösning kan vara, att vederbörande branschorganisationer ikläda sig att gälda de bidrag institutet anser sig böra påfordra för att kunna giva befattningshavarna lämpligt avpassade förmåner. Finner styrelsen det påkallat att för längre sikt binda en sådan befattningshavare vid institutet, bör institutet träffa överenskommelse med vederbörande organisation rörande de förpliktelser, som institutet respektive organisationen åtaga sig. Hinder bör icke möta för institutet att medverka till pensionering av sådan personal genom inbetalande av huvudmansavgifter i enskild pensionsinrättning enligt överenskommelse med vederbörande hantverksorganisation. Ej heller bör hinder möta för styrelsen att anställa en konsulent, även om det ej finnes någon branschorganisation, som lämnar bidrag till kostnaderna. I så fall bör styrelsen iakttaga viss försiktighet och tillse, att medel finnas disponibla.

Utredningen framhåller, att den här föreslagna ordningen i viss mån strede mot det nuvarande systemet. Då genom utredningens förslag institutets styrelse lämnades frihet att fastställa avlöningsförmånerna till konsulenterna, torde gällande, av Kungl. Maj:t fastställda föreskrifter angående dessas avlöningsförhållanden kunna slopas. En sådan lösning förutsatte emellertid, att staten å sin sida understödde ifrågavarande del av verksamheten vid institutet endast med ett allmänt bidrag, som icke skulle avse vissa befattningar eller vissa kostnader och som under inga förhållanden finge överskridas. Om nämligen styrelsen medgäves mycket stor frihet att förfoga över dessa medel, måste staten bestämt hävda, att förbrukningen hölles inom den fastställda ramen.

Redovisning av inkomster och utgifter vid institutet.

Utredningen har härefter behandlat frågan om principerna för redovisningen av inkomster och utgifter vid institutet. Till en början lämnas en redogörelse för det nuvarande redovisningssystemet (betänkandet s. 23). Beträffande uppställningen av de i institutets räkenskaper nu ingående staterna torde jag få hänvisa till statsloggaren s. 883—886.

Utredningen uttalar, att det nu tillämpade systemet med sammanblandning av statsanslag och inflytande inkomster medfört att institutets räkenskaper blivit svåröverskådliga och icke klart utvisade i vad mån förbrukningen av statsmedel hållit sig inom ramen för anvisade medel. Ur statsverkets synpunkt måste krävas, att institutets räkenskaper uppställdes så, att av dessa tydligt framginge samtliga inkomster och utgifter samt dessas karaktär. Redovisningen borde därjämte otvetydigt utvisa, att förbrukningen av statsmedel icke överstege den beslutade.

Enklarest skulle detta ernås, yttrar utredningen vidare, om till institutet inflytande inkomster i princip redovisades å driftbudgetens inkomstsida, medan utgifterna bokfördes under de olika delposter i avlönings- och omkostnadsstaterna för institutet, till vilka de vore hänförliga. Vissa grenar av institutets verksamhet, främst kursverksamheten, borde till väsentlig del bekostas med inflytande avgifter och bidrag från näringsorganisationer. Med hänsyn härtill borde anslagstekniken för institutet anordnas så, att den medgäve en smidig anpassning efter växlingarna i institutets verksamhet. Möjlighet borde sålunda finnas att vid behov utöka eller minska kursverksamheten och därför erforderlig personal utan tidsutdräkt. Detta syntes enklarest kunna genomföras, om medelsförbrukningen under sådana utgiftsposter, som icke hänförde sig till de rent statliga angelägenheterna, sattes i relation till institutets inkomster.

Med utgångspunkt från de angivna principerna föreslår utredningen att institutets inkomster och utgifter redovisas enligt följande system.

Å *driftbudgetens inkomstsida* under A. Egentliga statsinkomster II Uppbörd i statens verksamhet uppföres en särskild inkomsttitel »Inkomster vid hantverksinstitutet». Inkomsterna redovisas i institutets räkenskaper under följande underrubriker:

- I. Bidrag från näringsorganisationer
- II. Kursavgifter
- III. Inkomster av publikationstryck
- IV. Inkomster av informationsverksamhet m. m.

Å *driftbudgetens utgiftssida* uppföres sedvanliga avlönings- och omkostnadsanslag. Statuppställningen skulle kunna utformas på följande sätt.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän *förslagsvis*
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal
4. Avlöningar till konsulenter, speciallärare och tillfälliga biträden m. m., *förslagsvis*
5. Rörligt tillägg, *förslagsvis*

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård, *förslagsvis*
2. Reseersättningar, *förslagsvis*
3. Expenser
 - a) bränsle, elektrisk ström, vatten, *förslagsvis*
 - b) övriga expenser, *förslagsvis*
4. Publikationstryck, *förslagsvis*
5. Övriga utgifter
 - a) bibliotek, *förslagsvis*
 - b) undervisningsmaterial och förbrukningsartiklar m. m., *förslagsvis*
 - c) underhåll av verkstäder m. m., *förslagsvis*

Under förutsättning att staterna utformas i enlighet med vad nu angivits bör enligt utredningen tillika föreskrivas, att medelsförbrukningen under anslagsposten 4 i avlöningsstaten samt anslagsposterna 2, 3 b), 4 och 5 i omkostnadsstaten icke må överstiga summan av de till institutet inflytande inkomsterna med tillägg av ett belopp, motsvarande statens andel i utgifterna under nämnda poster.

Tankegången i förslaget utvecklar utredningen på följande sätt.

1. Den helt med statsmedel avlönade personalen avlönas från posterna 1, 2, 3 och 5 i avlöningsstaten.
2. Övrig personal med permanent eller mera tillfällig anställning avlönas uteslutande från posten 4. Kostnader för eventuella lönetillägg, bidrag till pensionsavgifter eller andra sociala förmåner skola även avföras från denna post.
3. Staten betalar helt sjukvårdskostnaderna för den personal, å vilken avlöningsreglementena tillämpas. Tillika bör staten svara för hela kostnaden för bränsle, elektrisk ström och vatten. Kostnaderna för fastighetens underhåll läres i överensstämmelse med vad som nu gäller belasta fastighetsfonden.
4. Övriga utgifter å omkostnadsstaten liksom utgifterna under posten 4 i avlöningsstaten synas böra få växla med inkomstillflödet. Staten bör emellertid svara för en viss till beloppet bestämd del av dessa kostnader. Denna andel kommer att i det följande fixeras av utredningen och bör — sedan den en gång fastslagits — icke frångås utan synnerligen vägande skäl. Omräkning bör endast ifrågakomma vid mera väsentliga förskjutningar i prisnivån. För att det föreslagna systemet icke skall bli meningslöst bör en bestämd förutsättning vara, att något överskridande av statens andel icke tillåtes. Om nämligen genom den föreslagna anslagstekniken institutet medgives stora möjligheter att i samförstånd med hantverkets representanter själv bestämma omfattningen av verksamheten, bör staten å sin sida kunna påfordra, att institutet tillser, att den av staten angivna kostnadsramen icke spränges.

Utredningen ville sålunda med bestämdhet hävda, uttalar utredningen vidare, att det maximibelopp — i fortsättningen kallat skillnadsbeloppet — som staten skulle tillskjuta för den icke statligt reglerade delen av verksamheten under inga förhållanden borde av institutet få överskridas. Visade det sig däremot i samband med bokslutet att förbrukningen av statsmedel understigit skillnadsbeloppet, syntes hinder icke böra möta för institutet att under det därpå följande budgetåret förbruka detta överskott. Önskvärt vore näm-

ligen att institutet erhöle möjlighet att planera och utbygga sin verksamhet på längre sikt, så att överskottet å verksamheten under ett år kunde användas som startkapital för en ytterligare utbyggnad av exempelvis kursverksamheten under det följande året.

Utredningen belyser det anförda med följande exempel.

Antag att skillnadsbeloppet för budgetåret 1947/48 kommer att fastställas till 100 000 kronor. För budgetåret 1948/49 fastställer Kungl. Maj:t i regleringsbrevet skillnadsbeloppet likaledes till 100 000 kronor. Vid bokslutet för budgetåret 1947/48 visar det sig emellertid, att av skillnadsbeloppet för nyssnämnda budgetår endast 80 000 kronor behövt tagas i anspråk. Efter framställning från institutet medger då Kungl. Maj:t, att för budgetåret 1948/49 ytterligare 20 000 kronor få disponeras. För budgetåret 1949/50 fastställs i regleringsbrevet skillnadsbeloppet ånyo till 100 000 kronor. Visar det sig därefter vid bokslutet för budgetåret 1948/49, att av det för detta budgetår medgivna beloppet — 120 000 kronor — endast 90 000 kronor behövt tagas i anspråk, fixeras skillnadsbeloppet för budgetåret 1949/50 definitivt till $(100\ 000 + 120\ 000 - 90\ 000 =)$ 130 000 kronor.

Personalfrågor.

Inledningsvis erinrar utredningen om att utredningen i tidigare sammanhang uttalat att endast den personal, som erfordrades för den allmänna administrationen vid institutet, borde erhålla statligt reglerade löner. Till denna personalkategori borde enligt utredningen hänföras institutets chef samt personal, sysselsatt med allmänt administrativa göromål, d. v. s. frågor rörande institutets räkenskaper, kontors- och skrivgöromål, biblioteks- och vaktmästarsysslor m. m. Statligt reglerad lön borde därutöver beredas viss annan för institutets olika verksamhetsgrenar gemensam personal, nämligen verkstadschefen och laboratorieföreståndaren.

Utredningen yttrar i fortsättningen följande.

Vilken personal i övrigt som bör ifrågakomma för statsanställning kan synas i viss mån tveklaktigt. Utredningen har emellertid på denna punkt känt sig i viss mån bunden av nuvarande förhållanden och är således icke beredd föreslå någon ändrad anställningsform för elektroingenjören, målerikemisten, snickeriteknikern och verkmästarpersonalen. Som motiv för att dessa befattningshavare bibehållas med reglerade löner kan anföras, att deras utbildning har sådan inriktning, att de i allmänhet medverka vid kursverksamheten i flera olika yrken. Härtill kommer, att det synts utredningen önskligt, att för varje större verkstad och laboratorium inom institutet en befattningshavare med statligt reglerad lön finnes, om än i blygsam löneställning, vilken kan anförtros vården av den utrustning, som tilldelats vederbörande verkstad eller laboratorium, och vilken även i viss mån kan representera kontinuiteten å avdelningen.

I fråga om tjänstebenämningen och lönegradsplaceringen för den nu angivna personalen föreslår utredningen vissa ändringar. Därjämte föreslås viss utökning av organisationen. Utredningens ändringsförslag framgå av följande sammanställning.

Tjänstebestämmning		Antal och lönegrad	
Nuvarande	Föreslagen	Nu	Förslaget
Chef.			
Direktör	Överdirektör	1 C 8	1 C 8
Administrativ personal.			
	Kamrerare	—	1 A 22
Kansliskrivare	Kansliskrivare	1 Eo 11	1 A 11
Kontorist		1 A 9	—
Kanslibitråde	Kanslibitråde (f. kursverksamheten) ..	1 Eo 7	1 A 7
Kontorsbiträde		1 A 4	—
Kvinnl. skrivbiträde (och arkivarbetare)	Kanslibitråde (f. biblioteket)	arvode	1 Eo 7
Portvakt, tillika eldare ..		1 A 5	—
Expeditionsvakt	Expeditionsvakt	1 Eo 5	1 Eo 5
	Kontorsbiträde (f. kassan)	1 Eo 4	1 Eo 4
	Kontorsbiträde (f. skrivcentralen)	—	1 Eo 4
(Arkivarbetare)	Kontorsbiträde (f. adressregistret) ..	arvode	1 Eo 4
Skrivbiträde	Skrivbiträden (f. skrivcentralen)	3 Eo 2	2 Eo 2
	Skrivbiträde (f. kursverksamheten)	—	1 Eo 2
	Telefonist	—	1 Eo 2
Bibliotekarie	Bibliotekarie	arvode	arvode
Verkstadspersonal.			
Verkstadschef	Verkstadschef	1 C 3	1 C 3
Snickeritekniker	Byggnadsingenjör	1 Eo 18	1 Eo 21
Elektroingenjör	Elektroingenjör	1 Eo 21	1 Eo 21
Verkmästare	Verkmästare	2 A 14	3 A 15
Verkmästare	Verkmästare	2 Eo 14	2 Eo 15
Verkmästare		1 Eo 10	—
Biträde åt verkmästare ..	Eldare	arvode	1 Eo 5
Laboratoriepersonal.			
Laboratorieföreståndare ..	Laboratoriechef	1 A 26	1 C 3
Målerikemist	Förste kemist	1 Eo 21	1 Eo 21
Laboratoriebiträde	Förste laboratoriebiträde (bagerilab.) ..	1 Eo 9	1 Eo 11
Laboratorievaktmästare ..	Laboratoriebiträde	arvode	1 Eo 7
	Verkstadsbiträde (måleri, livsmedelskemi)	—	2 Eo 6

Vad angår institutets chef erinrar utredningen om att befattningen så nyligen som år 1946 uppflyttats i den nuvarande lönegraden. Med hänsyn härtill ifrågasattes ingen ändring av lönegradsplaceringen. Emellertid förordar utredningen att tjänstebestämmningen direktör utbytes mot överdirektör.

Den administrativa personalen skulle enligt utredningens förslag utökas med en kamrerare. Ifråga om denna befattning yttrar utredningen bl. a. följande.

Under institutets chef finnes icke någon befattningshavare för administrativa arbetsuppgifter i högre löneställning än 11:e lönegraden. Detta förhållande medför, att direktören icke har möjlighet att i önskvärd utsträckning ägna sig åt sin huvuduppgift, ledningen av den pedagogiska verksamheten vid institutet.

Utredningen har ansett denna fråga kunna lösas på så sätt, att vid institutet inrättas en befattning som kamrerare. Det skall åligga denne att handha institutets räkenskaper och uppgöra bokslut m. m. samt att tillika — utan särskild ersättning härför — fungera såsom sekreterare hos institutet och dess

styrelse och som personalchef. Tjänsten synes böra placeras i 22:a lönegraden. Då befattningen måste anses vara av stadigvarande karaktär, förordar utredningen att den upptages i löneplan A.

Utredningen anmärker, att därest förevarande förslag vunne bifall, det särskilda arvudet å 600 kronor till institutets sekreterare kunde indragas.

Beträffande den övriga administrativa personalen anför utredningen bl. a. följande.

Såsom kamrerarens närmaste man med uppgift att vara registrator och kassör bör fungera innehavaren av en från den 1 juli 1946 nyinrättad befattning såsom kansliskrivare i lönegraden Eo 11. Befattningen synes böra omändras till ordinarie i lönegraden A 11, i samband varmed den å gällande personalförteckning uppförda kontoristbefattningen i lönegraden A 9 kan indragas. Innehavaren härav uppehåller för närvarande kansliskrivartjänsten i lönegraden Eo 11.

Till kansliskrivarens förfogande bör finnas ett kontorsbiträde i lönegraden Eo 4 för kassagöromål samt ett kontorsbiträde i lönegraden Eo 4 och två skrivbiträden i lönegraden Eo 2 för skrivcentralen.

För fullgörande av vaktmästarsysslor räknar utredningen med en befattning såsom expeditionsvakt i lönegraden Eo 5.

För det med kursverksamheten förenade registreringsarbetet och därmed sammanhängande uppgifter finnes sedan den 1 juli 1946 en befattning i lönegraden Eo 7. Med hänsyn till arten och omfattningen av de med befattningen förenade uppgifterna förordar utredningen, att befattningen ändras till ordinarie i lönegraden A 7 med tjänstebestämmelse kanslibitråde, därvid den å personalförteckningen uppförda kontorsbiträdesbefattningen i lönegraden A 4 torde indragas. Innehavaren av sistnämnda befattning har nämligen förordnats uppehålla tjänsten i lönegraden Eo 7. Till kanslibiträdets förfogande bör stå ett skrivbiträde i lönegraden Eo 2.

För skötseln av den automatiska telefonväxeln synes böra avses en telefonist i lönegraden Eo 2.

För utsändande av prospekt om blivande kurser m. m. finnes vid institutet upplagt ett adressregister över hantverkare, småföretagare m. fl. Detta register skötes för närvarande av två arkivarbetare. Då inom utredningen viss tvekan yppat sig rörande den ändamålsenligaste organisationen av denna del av verksamheten har utredningen rådfört sig med statens organisationsnämnd. I anslutning till de synpunkter som därvid framkommit föreslår utredningen, att en extra ordinarie kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Eo 4 inrättas. Vid tillfällig ansvällning av arbetsuppgifterna torde utan olägenhet biträde kunna lämnas av någon å skrivcentralen placerad befattningshavare.

Vad beträffar biblioteket finnes för närvarande för skötseln härav med arvode anställda en bibliotekarie, som tillika har hand om institutets förlagsverksamhet, och ett kvinnligt biträde, varjämte arbetsmarknadskommissionen ställt tre arkivarbetare till förfogande.

Kostnaderna för avlöning till bibliotekarien och dennes biträde ha hittills bestritts av de under omkostnadsstaten för institutet uppförda anslagsposter-na till publikationstryck och övriga utgifter, delposten bibliotek. Utredningen kan icke finna det ändamålsenligt, att lönekostnader bestridas från för omkostnader avsedda medel. Medel för avlöning av personal, avsedd för bibliotekets vård och skötsel, böra därför i fortsättningen anvisas under avlöningsanslaget.

För att biblioteket skall komma att tjäna hantverket på avsett sätt föreslår utredningen, att såsom föreståndare för detsamma anställas en deltid-

tjänstgörande biblioteksutbildad tjänsteman. Tjänstgöringen synes kunna fastställas till omkring 10 timmar per vecka. För denna tjänstgöring anser utredningen böra utgå ett arvode av 2 400 kronor för år i ett för allt. För registrering och katalogisering av de böcker och tidskrifter, som inflyta till biblioteket, bör finnas anställt ett heltidstjänstgörande kanslibitråde i lönegraden Eo 7 med praktiska erfarenheter av biblioteksarbete.

I fråga om verkstadspersonalen framhåller utredningen inledningsvis, att enligt institutets instruktion verkstadschefen skulle övervaka samtliga verkstäder och vara chef för verkstadspersonalen. Den nu tillämpade organisationen innebure emellertid, att endast vissa verkstäder och viss sådan personal sorterade under denne. Utredningen funne angeläget påpeka att samtliga verkstäder borde vara underställda verkstadschefen så att denne kunde erhålla en överblick över verksamheten inom de olika specialverkstäderna samt — under hänsynstagande till variationerna i arbetsbelastningen — göra erforderliga tillfälliga omplaceringar av den tekniska personalen.

Vad därefter beträffar personaluppsättningen för verkstäderna anför utredningen i fråga om befattningarna såsom verkstadschef, elektroingenjör och snickeritekniker bl. a. följande.

Befattningen såsom verkstadschef bör bibehållas i lönegraden C 3. Verkstadschefen bör jämväl biträda överdirektören vid ledningen och utformningen av kursverksamheten.

Under verkstadschefen bör enligt utredningens förmenande sortera elektroingenjören och snickeriteknikern. Någon ändring av elektroingenjörrens löneställning torde icke vara påkallad. Vad angår snickeriteknikern synas däremot starka skäl tala för en förbättring. På innehavaren av befattningen, som har ingenjörutbildning, måste ställas stora krav på icke blott snickeritekniska kunskaper utan även god kännedom om byggnadstekniska problem. Befattningen föreslås därför uppflyttad till lönegraden Eo 21 med tjänstebemärkning byggnadsingenjör.

Utredningen anför vidare, att för mekaniska verkstaden, svetsverkstaden, snickeriverkstaden och bilverkstaden nu funnes anställda fyra verkmästare, varav två i lönegraden A 14 och två i lönegraden Eo 14. Denna löneställning vore i och för sig väl avvägd. Verkställda undersökningar hade emellertid givit vid handen att under senaste budgetår cirka 10 procent av verkmästarnas arbetstid tagits i anspråk för undervisning vid kurser. Med hänsyn till denna lärarverksamhet föresloge utredningen att befattningarna placerades i 15 lönegraden, varav två såsom ordinarie och två som extra ordinarie.

Vid institutet funnes därjämte, framhåller utredningen, en verkmästarbefattning i lönegraden Eo 10, vars innehavare hade tillsyn över de fasta anläggningarna för värme, vatten, avlopp, ventilation, gas, tryckluft, svagström och belysning. Då denne verkmästare toges i anspråk jämväl för undervisning vid kurser i oljeeldning m. m., syntes befattningen, i likhet med de fyra övriga verkmästarbefattningarna, böra uppflyttas till lönegrad 15. Utredningen ville icke motsätta sig att befattningen överfördes till ordinarie stat. Därest det kunde förutsättas, att den nuvarande innehavaren, vilken

jämväl hade konstitutorial å befattningen som portvakt, tillika eldare i lönegraden A 5, erhöle den nya befattningen i lönegraden A 15, kunde portvakts-tjänsten indragas.

Utredningen har slutligen föreslagit, att en befattning såsom eldare i lönegraden Eo 5 inrättas.

Vad beträffar laboratoriepersonalen yttrar utredningen om föreståndaren för laboratorierna att utredningen funne det ur organisatorisk synpunkt rimligt, att denne jämställdes med verkstadschefen och erhöle samma löneställning. Jämväl laboratorieföreståndaren borde biträda institutets chef vid utformningen av kursverksamheten. Utredningen förordade sålunda att en befattning, med tjänstebenenämningen laboratoriechef, i lönegraden C 3 inrättades. Grundlönen i denna lönegrad motsvarade ungefärligen grundlönen enligt näst högsta löneklassen i lönegraden A 26. Då den nuvarande laboratorieföreståndaren vore placerad i sistnämnda lönegrad, kunde vid bifall till utredningens förslag dennes befattning överföras å övergångsstat.

Med hänsyn till att innehavaren av befattningen som målerikemist enligt utredningens mening icke enbart borde syssla med laboratoriearbete inom målerifacket utan även med annat kemiskt arbete förordar utredningen att tjänstebenenämningen för denne ändras till förste kemist. Utredningen anser det vidare motiverat, att speciellt för målerilaboratoriet inrättas en verkstadsbiträdesbefattning med statligt reglerad lön och med placering i lönegraden Eo 6. Till följd av utvecklingen inom det livsmedelskemiska området förordar utredningen inrättande av ytterligare en sådan befattning, vars innehavare bör stå till laboratoriechefens förfogande att av honom insättas å lämpliga arbetsuppgifter.

Till stöd för förslaget att uppflytta laboratoriebiträdesbefattningen i lönegraden Eo 9 till befattning såsom förste laboratoriebiträde i lönegraden Eo 11 anför utredningen, att befattningshavaren förhållandevis självständigt hade att utföra analyser av livsmedelsprover samt annat kvalificerat arbete under bagerikonsulentens ledning.

Förslaget att inplacera den arvodesanställda laboratievaktmästaren i lönegraden Eo 7 såsom laboratoriebiträde motiverar utredningen med att behov av ett sådant biträde synes föreligga för det allmänt kemiska laboratoriet.

Den nu lämnade redogörelsen har omfattat den personal, som enligt utredningens mening bör komma i åtnjutande av statligt reglerad avlöning. Övriga personalgrupper skulle, såsom i tidigare sammanhang närmare utvecklats, enligt utredningens förslag knytas till institutet under mera fria anställningsformer. Till dessa grupper höra i första hand konsulenterna. För närvarande utgöras de av en bagerikonsulent, en värme- och sanitets-tekniker, en motorkonsulent, en rationaliseringsexpert, en bokföringskonsulent och en målerikonsulent. Konsulenterna äro heltidsanställda och tjänst-

göra dels såsom lärare och kursledare samt dels såsom rådgivare. Deras avlöningsförmåner framgå av statsliggaren s. 883—884.

Utredningen uttalar, att statsmakterna icke böra binda institutets styrelse vid en bestämd konsulentorganisation. Denna utredningens ståndpunkt sammanhänger med utredningens allmänna strävan att åstadkomma smidighet och rörlighet i institutets verksamhet med möjligheter att anpassa denna efter det aktuella behovet.

Från olika håll har till utredningen framförts förslag om att bagerikonsulenten, vilken för närvarande fungerar som föreståndare för institutets bageri- och cereallaboratorium, skulle upptagas i statlig löneplan. Utredningen förklarar sig av principiella skäl icke vara beredd förorda detta förslag utan hävdar, att bagerikonsulenten, i likhet med övriga konsulenter, även i fortsättningen bör vara arvodesanställd.

En andra grupp av nu ifrågavarande personal utgöres av mera tillfälligt anställda befattningshavare för kurs- och informationsverksamheten. Bland dessa kunna nämnas speciallärare, föreläsare, deltidsanställda portvakter för kursverksamheten och verkstadsbiträden.

Avlöningskostnaderna för den nuvarande konsulentorganisationen beräknar utredningen, som förutsätter en viss höjning av de lägsta konsulentarvodena, till 79 200 kronor årligen. Motsvarande kostnader för de tillfälliga befattningshavarna uppskattas till 96 700 kronor eller samma belopp, som utgått under föregående budgetår. Sammanlagt skulle sålunda enligt utredningen dessa personalkostnader kunna skattas till i runt tal 175 000 kronor. Emellertid anser utredningen att härtill böra läggas ytterligare 25 000 kronor, vilket belopp av utredningen avsetts för ett fortsatt utbyggande av främst kursverksamheten.

Personalförteckning och driftstater.

Vid bifall till utredningens förslag i fråga om personalorganisationen skulle hantverksinstitutets personalförteckning erhålla följande utseende:

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemär å ordinarie stat</i>	
1 överdirektör	C 8
1 verkstadschef	C 3
1 laboratoriechef	C 3
1 kamrerare	A 22
3 verkmästare	A 15
1 kansliskrivare	A 11
1 kanslibiträde	A 7
<i>Tjänsteman å övergångsstat</i>	
1 laboratorieföreståndare	A 26

Befattning

Lönegrad

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20

1 byggnadsingenjör	Eo 21
1 elektroingenjör	Eo 21
1 förste kemist	Eo 21.

Med tillämpning av sedvanliga beräkningsgrunder har utredningen upprättat förslag till avlöningsstat. Utredningen har därvid under anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal inräknat medel för vikariats- och övertidsersättningar. Sistnämnda anslagspost har dessutom uppräknats med 1 800 kronor för bestridande av kostnader för tillfällig skrivhjälp. Arvodet till den av utredningen föreslagna bibliotekarien har upptagits under en särskild anslagspost.

Den av utredningen upprättade avlöningsstaten har följande utformning:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	67 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	75 000
4. Avlöningar till konsulenter, speciallärare och tillfälliga biträden m. m., <i>förslagsvis</i>	»	200 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	22 200
Summa kronor		367 000.

Med hänsyn till den ökade arbetsbörda och det ansvar som vid bifall till de av utredningen framlagda förslagen kommer att åvila institutets styrelse, ifrågasätter utredningen, att styrelsens ordförande och övriga ledamöter, vilka nu äro oavlönade, komma i åtnjutande av arvode.

Utredningen har vidare framlagt följande förslag till omkostnadsstat:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	15 000
3. Expenser:		
a) Bränsle, elektrisk ström och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	30 000
b) Övriga expenser, <i>förslagsvis</i>	»	40 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	35 000

5. Övriga utgifter:

a) bibliotek, <i>förslagsvis</i>	kronor	7 000	
b) undervisningsmateriel och förbrukningsartiklar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	35 000	
c) underhåll av verkstäder m. m., <i>förslagsvis</i>	»	5 000	kronor 47 000
			<hr/> Summa kronor 168 000.

Till utveckling av sitt förslag har utredningen anfört följande.

Posten till sjukvård, som alltsedan budgetåret 1941/42 varit upptagen till 500 kronor, torde med hänsyn såväl till tidigare belastning som till den föreslagna utökningen av ordinarie och extra ordinarie tjänstemän böra uppräknas till 1 000 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar är för innevarande budgetår upptagen till 6 000 kronor. Då de verkliga kostnaderna härför under budgetåret 1945/46 uppgått till 11 000 kronor, synes det påkallat att ej obetydligt uppräknas anslagsposten. Med hänsyn till att den kursverksamhet, som är förlagd utom Stockholm, för framtiden torde komma att intensifieras, föreslår utredningen, att posten upptages till 15 000 kronor.

För bränsle m. m. räknar utredningen med oförändrat belopp. Delposten till övriga expenser, varå belastningen under budgetåret 1945/46 utgjort 39 000 kronor, föreslås däremot med hänsyn till personalorganisationens utbyggnad höjd till 40 000 kronor.

Posten till publikationstryck är för innevarande budgetår uppförd med 6 000 kronor, varemot svara såsom uppbördsmedel uppförda inkomster å 3 000 kronor. Under det senast tilländalupna budgetåret ha de verkliga kostnaderna för publikationstryck utgjort ca 35 000 kronor. Inkomsterna av publikationsverksamheten ha under samma tid uppgått till ca 34 000 kronor. Då utredningen funnit, att institutet jämväl i fortsättningen bör bedriva förlagsverksamhet genom utgivande av handböcker, kompendier m. m., samt denna verksamhet torde kunna förutsättas bli av minst samma omfattning som för närvarande, förordas, att posten till publikationstryck upptages till 35 000 kronor.

Anslagsposten övriga utgifter har för innevarande budgetår upptagits till 31 500 kronor, fördelade med 10 000 kronor för bibliotek, med 20 000 kronor för undervisningsmateriel och förbrukningsartiklar m. m. samt med 1 500 kronor för underhåll av verkstäder m. m. Medelförbrukningen under de tre delposterna har under budgetåret 1945/46 uppgått till 7 000, 37 000 respektive 3 000 kronor. Beträffande biblioteket torde delposten — med hänsyn till att kostnaderna för ersättning för tillsyn och vård av biblioteket av utredningen föreslås skola bestridas under avlöningsanslaget — kunna nedsättas till 7 000 kronor. Övriga delposter torde med hänsyn till belastningen under det senast tilländalupna budgetåret böra uppräknas till 35 000 kronor för undervisningsmateriel och förbrukningsartiklar m. m. samt till 5 000 kronor för underhåll av verkstäder m. m.

Slutligen har utredningen även framlagt förslag till inkomststat för institutet och därvid beräknat inkomsterna till följande belopp:

I Bidrag från näringsorganisationer	20 000
II Kursavgifter	120 000
III Inkomster av publikationstryck	34 000
IV Inkomster av informationsverksamhet m. m.	53 000
	<hr/>
	Summa kronor 227 000.

Om beräkningen av inkomsterna yttrar utredningen i huvudsak följande.

Beträffande till institutet inflytande inkomster må erinras om att under budgetåret 1945/46 dessa uppgingo till följande belopp:

I Bidrag från näringsorganisationer	10 700
II Kursavgifter	120 000
III Inkomster av publikationstryck	34 000
IV Inkomster av informationsverksamhet m. m.	53 000
	<hr/>
	Summa kronor 217 700.

Posten bidrag från näringsorganisationer torde med hänsyn till konsulentorganisationens utbyggnad från och med ingången av innevarande budgetår kunna uppräknas till 20 000 kronor.

En ytterligare uppräknings av övriga poster skulle måhända i och för sig kunna motiveras med hänsyn till den ökning i inkomsterna, som kan följa av den från den 1 juli 1946 utvidgade konsulentverksamheten. Utredningen har emellertid ansett försiktigheten bjuda att icke uppräknas inkomsterna i övrigt utöver de nyss angivna beloppen 120 000, 34 000 respektive 53 000 kronor.

I fråga om kursavgifterna och möjligheterna att skapa bättre förutsättningar för mindre bemedlade att delta i kursverksamheten anför utredningen vidare bl. a. följande.

Utredningen vill erinra om att småföretagsutredningen i sitt betänkande angående hantverkets och småindustriens befrämjande framhållit angelägenheten av att frågan om en sänkning av kursavgifterna för deltagande i institutets kurser toges under övervägande för att därigenom mindre bemedlade skulle kunna beredas tillfälle att i större utsträckning bevista kurserna. Även om en sänkning av nu utgående kursavgifter framdeles må komma att genomföras, vilket utredningen anser önskvärdt, torde å andra sidan ett större antal deltagare kunna påräknas. Någon anledning att befara större nedgång i inflytande kursavgifter synes sålunda icke föreligga. Tvärtom torde genom en intensifiering av kursverksamheten möjligheter till högre inkomster framstå såsom trolig.

Ett annat sätt att möjliggöra för mindre bemedlade att delta i institutets kurser är att staten ställer medel till förfogande för ytterligare stipendier. Under budgetåret 1945/46 tillerkändes 292 kursdeltagare stipendier å tillhoppa 19 285 kronor genom överstyrelsen för yrkesutbildning. Härutöver utdelades under nämnda budgetår för deltagande i kurser vid institutet stipendier från hantverksdistrikt, landsting och av fondmedel.

Då de medel, som stå till yrkesöverstyrelsens förfogande för tilldelande av stipendier till kursdeltagare i hantverksinstitutets kurser, jämväl äro avsedda för möjliggörande av studier utomlands samt stipendier för utlandsvistelser i framtiden torde komma att utdelas i större utsträckning än hittills, förefaller det utredningen som om skäl tala för att statsanslaget till stipendier för deltagande i kurser vid hantverksinstitutet höjes. Antalet kursdeltagare under det senast förflutna budgetåret utgjorde 3 756. Av dessa ha allanast ca 300 deltagare kunnat tillerkännas stipendier eller ca 8 procent,

en proportion som icke rimligtvis torde kunna anses tillfredsställande. Därest större möjligheter tillskapades för hantverkare och småföretagare att erhålla visst ekonomiskt bidrag för deltagande i hantverksinstitutets kurser, skulle säkerligen deltagarantalet i kurserna komma att stiga avsevärt.

Utredningen har därefter upptagit frågan om beräkningen av det skillnadsbelopp, varmed staten skulle bidra till de delar av institutets verksamhet som icke vore att betrakta såsom rent statliga angelägenheter. Utredningen har fastställt detta belopp till 110 000 kronor. Om beräkningen anför utredningen följande.

Då utgifterna under avlönings- och omkostnadsanslagen av utredningen beräknats till $(367\ 000 + 168\ 000 =)$ 535 000 kronor samt inkomsterna till 227 000 kronor, bliva nettoutgifterna 308 000 kronor.

Såsom utredningen tidigare framhållit, bör staten helt bidra till täckandet av vissa kostnader nämligen posterna 1, 2, 3 och 5 under avlöningsstaten samt posterna 1 och 3 a) under omkostnadsstaten. Summan av dessa kostnader utgör $(67\ 400 + 2\ 400 + 75\ 000 + 22\ 200 + 1\ 000 + 30\ 000 =)$ 198 000 kronor. Skillnaden mellan nettoutgifterna och sistnämnda belopp uppgår till $(308\ 000 - 198\ 000 =)$ 110 000 kronor, vilket belopp icke täckes av inflytande inkomster. Detta belopp utgör således det av utredningen tidigare angivna skillnadsbeloppet, för vilket staten skall svara.

Statens bidrag under avlönings- och omkostnadsstaterna, anför utredningen vidare, skulle således uppgå till $(198\ 000 + 110\ 000 =)$ 308 000 kronor för år mot $(246\ 400 + 10\ 000 =)$ 256 400 kronor för innevarande budgetår. Den av utredningen förordade organisationen innebure sålunda en ökning av dessa delar av statsanslaget till hantverksinstitutet med $(308\ 000 - 256\ 400 =)$ 51 600 kronor.

Ombyggnadsarbeten och utrustningsfrågor.

Utredningen erinrar till en början om att utredningen tidigare uttalat, att en utökning av institutets kursverksamhet vore möjlig utan utbyggnad av befintliga lokalutrymmen. Utredningen anser sig emellertid böra biträda framställda önskemål om viss omdisposition av lokalerna. Beträffande de ombyggnadsarbeten, som skulle föranledas härav, uttalar utredningen följande.

Den för lunchservering avsedda lokalen behöver utvidgas samt i samband därmed hörsalen avskiljas med vikkörrar från de utrymmen, som komma att ligga mellan det nya köket och hörsalen. Behov föreligger vidare av ytterligare utrymmen för biblioteket genom anordnande av en spiraltrappa ned till nuvarande skyddsrummen, som böra inredas med hyllor för uppställning av böcker och tidskrifter. Då vidare befintliga kontorsrum för personalen icke förslå, förordar utredningen, att nuvarande måleriverkstaden omändras till åtta smärre kontorsrum samt att i samband därmed en ny måleriverkstad inredes i den nuvarande plåtslageriverkstaden, vilken överflyttas till metallgjuteriets lokaler. Behov föreligger jämväl av att uppsätta en mellanvägg i bilverkstaden för att avskilja den bilelektriska verkstaden från bilprovningsverkstaden, varjämte ett mindre förrådsutrymme bör in-

redas i bilprovsningsverkstaden. Vidare tillstyrker utredningen, att medel anvisas för anordnande av en demonstrationsvägg inom värme- och sanitetsavdelningen samt ett dragskåp för stinklaboratoriet. Slutligen torde ett mindre skjul böra uppsättas utanför svetsverkstaden för förvaring av järn, skrot m. m.

Ifrågavarande byggnadsarbeten ha av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknats till 85 000 kronor enligt följande specifikation:

Serveringsavdelningen	kronor	10 200
Vikdörrar för hörsalen	»	5 100
Spiraltrappa	»	1 800
Gamla måleriverkstaden	»	13 200
Nya måleriverkstaden	»	5 400
Plåtslageriverkstaden	»	2 200
Bilverkstaden	»	3 000
Demonstrationsvägg inom värme- och sanitetsavdelningen ..	»	1 900
Dragskåp för stinklaboratoriet	»	2 800
Förrådsskjul	»	1 900
Värmeledning, ventilation, vatten, avlopp och sanitetstekniska installationer	»	21 000
Elektriska ledningar	»	7 200
Ritningar, kontroll och administration samt oförutsedda utgifter	»	9 300

Summa kronor 85 000.

Från institutets sida hade, yttrar utredningen i fortsättningen, därjämte framställtts önskemål om en utvidgning av lokalerna för bagerilaboratoriet. Vidare hade utredningen diskuterat den redan tidigare av institutets styrelse väckta frågan om anläggande av en charkuteriavdelning inom institutet. Utredningen vore emellertid icke nu beredd förorda, att delar av institutets reservutrymmen toges i anspråk för dessa ändamål. Skulle emellertid styrelsen för institutet framdeles finna, att ifrågavarande två yrkesgruppers speciella önskemål kunde helt eller delvis tillgodoses inom den nuvarande byggnadskroppen utan att berättigade anspråk från andra kategorier yrkesutövare åsidosattes, finge det ankomma på styrelsen att i vanlig ordning äska medel för erforderliga ombyggnadsarbeten.

Vad beträffar en från hantverkshåll väckt fråga om inrättande av filialer i landsorten för institutet erinrar utredningen om att filialverksamhet i viss utsträckning redan bedreves genom de ambulerande kurserna. Inom vissa yrken fordrade kursverksamheten tillgång till en stationär verkstadsutrustning. Utredningen funne det emellertid icke ekonomiskt tillrådligt att för denna del av verksamheten inrätta filialverkstäder.

Beträffande den för institutet behövligen utrustningen anför utredningen, att mycket omfattande krav på komplettering framställtts från institutets sida. Sålunda hade ifrågasatts, att statsmedel borde ställas till förfogande till ett belopp av i runt tal 350 000 kronor. Såvitt utredningen kunnat finna, hade goda skäl anförts för följande kompletteringar av utrustningen:

Värme- och sanitetstekniska avdelningen	kronor	25 000
Smides- och svetsverkstäderna	»	1 700
Stenmaterialverkstaden	»	1 400
Bilverkstaden	»	21 650
Snickeriverkstaden	»	3 700
Måleriverkstaden	»	1 800
Mekaniska verkstaden	»	18 385
Plåtslageriverkstaden	»	1 000
Rationaliseringsavdelningen	»	1 000
Kemiska laboratoriet	»	15 000
Sandbläsningsapparat	»	4 600
Möblering av kontorsrum	»	9 100
Möblering av elektriska avdelningen	»	6 650
Övergång till oljeeldning	»	2 000
Bilprovsningsanläggning	»	6 000

Summa kronor 118 985.

I anslutning härtill yttrar utredningen följande.

Vissa av de därutöver framställda önskemålen — avseende här icke närmare specificerad utrustning m. m. till ett sammanlagt belopp av 32 000 kronor — ha icke enligt utredningen tillfyllest motiverats. I övrigt har hemställts om avsevärd förstärkning av utrustningen för elektriska verkstaden, inberäknat utrustning för kursverksamhet för radioservicemän. Kostnaderna härför ha preliminärt beräknats till 130 000 kronor. För en blivande charkuteriavdelning ha utrustningskostnaderna beräknats till 10 000 kronor och för bageriavdelningen till över 59 000 kronor.

Utredningen anser det av största vikt, att institutet förses med en så god utrustning, att institutet på ett tillfredsställande sätt kan fullgöra sina arbetsuppgifter. Emellertid äro planerna på komplettering av utrustningen för den elektriska verkstaden icke i ett så genomarbetat skick, att dessa av utredningen ansetts kunna läggas till grund för en kostnadsberäkning. Utredningen har det bestämda intrycket, att avsevärda besparingar av utrustningsprogrammet i denna del kunna genomföras utan eftersättande av kraven på effektivitet i verksamheten. Vad angår bageri- och charkuteriavdelningarna anser utredningen av skäl, som i det föregående framförts, dessa frågor i varje fall icke för närvarande vara aktuella.

Vid bedömandet av storleken av det medelsbelopp, som borde ställas till förfogande för utrustning, anför utredningen vidare, torde hänsyn böra tagas till att de i det föregående angivna beloppen avsågo bruttokostnader. Utredningen förutsatte, att även i fortsättningen bidrag till utrustningskostnaderna komme att lämnas av hantverket. Med beaktande härav och av övriga föreliggande omständigheter hade utredningen stannat för att förorda, att av statsmedel till institutets förfogande för nyanskaffning och komplettering av utrustning och inredning ställdes ett belopp av 175 000 kronor, så fördelat på fyra budgetår, att för budgetåret 1947/48 anvisades 70 000 kronor och för ett vart av därpå följande tre budgetår 35 000 kronor. De anvisade medlen borde därvid icke knytas till vissa speciella ändamål utan styrelsen för institutet borde i detta avseende givas frihet att i samförstånd med hantverkets representanter komplettera utrustningen i den ordning, styrelsen funne lämpligast. Detta förutsatte emellertid att den av utredningen angivna kostnadsramen för den kommande fyraårsperioden icke sprängdes.

Utredningens hemställan.

Under hänvisning till vad i utredningens betänkande anförts föreslår utredningen att för budgetåret 1947/48

till Statens Hantverksinstitut: Avlöningar anvisas ett förslagsanslag av 367 000 kronor,

till Statens Hantverksinstitut: Omkostnader anvisas ett förslagsanslag av 168 000 kronor,

å driftbudgetens inkomstsida under A. Egentliga statsinkomster II Uppbörd i statens verksamhet införes en särskild inkomsttitel »Inkomster vid statens hantverksinstitut» å 227 000 kronor,

nyssnämnda anslag och inkomsttitel disponeras på sätt utredningen i betänkandet föreslagit, därvid medelsförbrukningen sättes i relation till inkomstillflödet enligt av utredningen angivna principer,

till Statens Hantverksinstitut: Utrustning och inredning anvisas ett reservationsanslag av 70 000 kronor,

under utgifter för kapitalökning, statens allmänna fastighetsfond, för ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut anvisas ett investeringsanslag av 85 000 kronor.

Yttrandena.

Kommerskollegium förklarar, att kollegium i princip icke funnit anledning till erinran mot utredningens förslag.

Statskontoret framhåller att utredningens förslag i huvudsak innebär, att staten fastställer en rymlig men fast ram för sina utgifter för institutets fortsatta verksamhet. Statskontoret förordar ett genomförande av förslaget huvudgrunder. Emellertid bör enligt ämbetsverkets mening styrelsens frihet att med institutets medel medverka till pensionering i enskild pensionsinrättning av arvodesanställd personal begränsas såtillvida, att styrelsen endast tillförsäkras rätt att för en dylik befattningshavare vidmakthålla en tidigare tagen pensionsförsäkring genom att under anställningstiden vid institutet övertaga sådana på huvudmannen belöpande avgifter, som ej ha karaktär av engångsutgifter.

I fråga om formerna för medelsanvisningen anser statskontoret en viss förenkling vara önskvärd. Ämbetsverket uttalar härom följande.

En förenkling skulle vinnas, därest utgifterna under dels posten 4 i förslaget till avlöningsstat och dels posterna 2, 3 b), 4 och 5 i förslaget till omkostnadsstat brötes ut ur avlönings- och omkostnadsanslagen för att upptagas under ett tredje anslag, vilket skulle såsom reservationsanslag anvisas med det av utredningen föreslagna statliga bidraget å 110 000 kronor. Å detta anslag skulle inkomsterna vid institutet tagas till uppörd. Reservationsanslaget skulle år efter år komma att anvisas med oförändrat belopp, vilket skulle bidra att framdeles giva stadga åt den utgiftsram som nu fastställs. Vidare skulle särskilda beslut av Kungl. Maj:t angående storleken av de belopp, som för varje budgetår finge tagas i anspråk, med denna me-

tod bli obehövlige. Slutligen skulle den fördelen vinnas, att inkomster avsedda att direkt tagas i anspråk för institutets driftkostnader ej bleve bokförda på riksstatens inkomstsida.

Med denna lösning av den anslagstekniska frågan synas de två förslagsanslagen böra erhålla ändrade beteckningar, förslagsvis »Avlöningar till viss personal» och »Bränse m. m.». Reservationsanslaget kan betecknas »Verksamheten i övrigt».

I fråga om den föreslagna personalen å löneplan anför statskontoret följande.

Statskontoret ifrågasätter, huruvida för biblioteket bör, så länge detsamma icke anlitas i större utsträckning, utöver bibliotekarien beräknas ett heltidsanställt biträde i lönegrad Eo 7. Den föreslagna uppflyttningen av en verkmästarbefattning från lönegrad Eo 10 till lönegrad A 15 kan ämbetsverket icke finna motiverad. Tjänsten torde ordinariesättas i 10 lönegraden. Icke heller kan statskontoret finna tillräckliga skäl föreligga att överföra föreståndaren för laboratorierna från A- till C-plan. Slutligen synes det föreslagna biträdet i lönegrad Eo 7 å det allmänna kemiska laboratoriet närmast böra benämnas institutionsvaktmästare.

Allmänna lönenämnden som endast behandlar de i betänkandet upptagna lönespörsmålen, yttrar bl. a. följande.

Huvuduppgiften för den föreslagne kamreraren i lönegraden A 22 torde, såsom utredningsmännen framhållit, närmast bliva att biträda institutets chef med administrativa arbetsuppgifter. Liknande synpunkter angående behovet av en kvalificerad administrativ tjänsteman vid institutet har framförts av småföretagsutredningen i dess betänkande angående hantverks- och småindustriens befrämjande (SOU 1946: 40). Då behov av en kvalitativ förstärkning av institutets administrativa personal synes föreligga, får lönenämnden föreslå, att i stället för en kamrerartjänst vid institutet inrättas en befattning såsom byråsekreterare i A 21.

Mot förslaget att uppföra kansliskrivarebefattningen å ordinarie stat har lönenämnden intet att erinra.

Vidkommande den föreslagna ordinariesättningen av en kanslibiträdesbefattning i Eo 7 får lönenämnden erinra, att nämnden i avgivet utlåtande över fjolårets petitaskrivelse tillstyrkt befattningens uppförande på ordinarie stat.

I anledning av förslaget om ändring av tjänstebenämningen för den i Eo 21 placerade målerikemisten till förste kemist får lönenämnden uttala, att ifrågavarande befattningshavare lämpligen bör benämnas kemist.

Utredningsmännens förslag rörande löneställning och tjänstebenämning för befattningshavare med statligt reglerad lön har i övrigt icke givit lönenämnden anledning till erinran.

Riksräkenskapsverket anför, att verket ställde sig betänksamt till användningen av så invecklade regler för redovisning och medelsförbrukning, som de utredningen föreslagit. En enklare lösning skulle vinnas, om man på samma sätt som skedde vid vissa museer redovisade de avlöningar och omkostnader för institutets fasta verksamhet, som under alla omständigheter skulle bestridas av statsmedel, från i vanlig ordning uppförda avlönings- och omkostnadsanslag, medan för övriga utgifter anvisades ett reservationsanslag.

Till detta anslag skulle i så fall redovisas de för institutets rörliga verksamhet avsedda inkomsterna, och behållningen av anslaget skulle framkomma såsom reservation. Denna skulle, utan att några särskilda bestämmelser därom behövde utfärdas, stå till institutets förfogande jämväl under efterföljande budgetår.

Till vidare utveckling av sitt förslag yttrar riksräkenskapsverket i huvudsak följande.

Riksräkenskapsverket förordar att för institutet anvisas ett avlöningsanslag, upptagande anslagsposter till:

- 1) Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*;
- 2) Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t;
- 3) Avlöningar till icke ordinarie personal; samt
- 4) Rörligt tillägg, *förslagsvis*.

Å omkostnadsanslaget skulle härvid redovisas följande poster:

- 1) Sjukvård, *förslagsvis*; samt
- 2) Expenser: a) Bränsle, elektrisk ström och vatten, *förslagsvis*;
b) Övriga expenser.

Därutöver erfordras ett anslag för undervisnings- och försöksverksamhet, å vilket skulle redovisas kostnader för avlöningar till konsulenter, speciallärare och tillfälliga biträden m. m., inklusive rörliga tillägg och kristillägg till dessa, ävensom reseersättningar, expenser föranledda av den med detta anslag avsedda verksamheten samt kostnader för institutets publikationstryck och för de utgifter som i utredningsförslaget inräknats under rubriken övriga utgifter. Anslaget skulle såsom särskilda uppbördsmedel tillgodoföras till institutet inflytande avgifter, avsedda att finansiera den med anslaget avsedda verksamheten. Anslaget skulle alltså i riksstaten uppföras med ett belopp, motsvarande det av utredningen föreslagna skillnadsbeloppet. Med hänsyn till anslagets karaktär av reservationsanslag behöver härvid icke utfärdas några särskilda maximeringsregler, eftersom det ligger i sakens natur, att de anvisade riksstatsmedlen icke kunna överskridas samt att för med verksamheten avsedda ändamål icke kunna disponeras andra medel än det anvisade beloppet och de inkomster, som tillföras anslaget. Behållningen blir automatiskt redovisad som reservation för anslaget.

Därest detta förslag bifalles förordar riksräkenskapsverket, att hantverksinstitutet för underlättandet av redovisningen erhåller ställning såsom huvudförvaltning med dragningsrätt på statsverkets checkräkning.

Riksräkenskapsverket yttrar vidare att det kunde synas tveksamt, huruvida icke de i utredningens betänkande åsyftade ombyggnadsarbetena rätteligen borde hänföras till isländsättningsarbeten och sålunda redovisas på fastighetsfondens utgiftssida i stället för, såsom utredningen föreslagit, på investeringsanslag.

I fråga om de av utredningen föreslagna nya befattningarna förklarar riksräkenskapsverket sig icke ha något att erinra mot inrättande av en kamrerartjänst i lönegraden A 22 och en kansliskrivartjänst i A 11. Beträffande övriga förordade befattningar ifrågasatte verket emellertid, om det under nuvarande statsfinansiella läge vore nödvändigt inrätta det förhållandevis stora

antal tjänster som föreslagits. — I övrigt har betänkandet icke givit riksräkenskapsverket anledning till erinran.

I yttrandet från *överstyrelsen för yrkesutbildning* uttalas bland annat följande.

Under föregående budgetår ha mer än tre fjärdedelar av beviljade ansökningar om bidrag från det under åttonde huvudtiteln anvisade anslaget till resestipendier för yrkesutbildning avsett understöd för bevisande av kurser vid hantverksinstitutet. Trots detta har, enligt vad utredningen framhållit, endast omkring 8 procent av antalet kursdeltagare vid institutet erhållit stipendier från nämnda anslag. Det må vidare framhållas, att stipendium för deltagande i kurser inom landet maximalt beviljas med ett belopp, som endast motsvarar kostnaden för resa i tredje klass från hemorten till kursorten och åter samt därutöver 2 kronor 50 öre för dag under kurs tiden. Anslaget i fråga var i stort sett förbrukat redan vid utgången av föregående budgetårs tredje kvartal. Även under innevarande budgetår torde vederbörande anslag, trots restriktiv behandling av ansökningar om bidrag, bliva helt ianspråktaget före budgetårets utgång.

Med den uppläggning, som utredningen föreslagit beträffande institutets finansiering, befarar *överstyrelsen*, att kursverksamheten i ännu högre grad än tidigare kommer att bliva beroende av inflytande kursavgifter.

En eventuell sänkning av kursavgifterna framdeles göres enligt utredningens förslag beroende av en ökning av antalet kursdeltagare. *Överstyrelsen* finner detta beklagligt, särskilt med hänsyn till att det inom utbildningsväsendet förefinnes en allmän tendens att nedbringa kursavgifterna. *Överstyrelsen* hade hellre sett, att denna tendens låtit göra sig gällande även i fråga om hantverksinstitutets kursverksamhet.

Styrelsen för statens hantverksinstitut uttalar, att det vore i hög grad tveksamt om den av utredningen föreslagna anordningen att för avsevärd tid framåt begränsa statens bidrag för den icke statligt reglerade delen av institutets verksamhet till ett fixt belopp skulle bliva till gagn för institutet. Ett ur olika synpunkter lämpligare förfaringssätt vore, att statens bidrag sattes i viss relation till verksamheten, såsom fallet vore exempelvis vid anstalter för den lägre yrkesundervisningen inom hantverk och småindustri.

Den omständigheten att det fixa statsbidraget icke under några förhållanden skulle få överskridas, yttrar *styrelsen* vidare, skulle medföra att *styrelsen* ej kunde väntas beredd att taga ekonomiska risker och därför komme att sträva efter en inkomstbringande inriktning av verksamheten. *Styrelsen* tvingades sålunda att hålla kursavgifterna på en jämförelsevis hög nivå, vilket komme att bli till förfång för de syften institutet vore avsett att främja. *Styrelsen* ville vidare framhålla, att det vore förenat med stora svårigheter att på förhand med större grad av säkerhet beräkna institutets inkomster och utgifter inom den icke statligt reglerade delen av verksamheten. Sålunda föreläge en betydande risk att inkomsterna skulle icke oväsentligt understiga det av utredningen angivna totala beloppet 227 000 kronor. Detta medförde, att *styrelsen* icke vågade räkna med utgifter av den storleksordning, som angåves i den föreslagna utgiftsstaten. Härigenom kunde institutet i praktiken bli förhindrat att tillnärmelsevis helt utnyttja det föreslagna fixa bidragsbeloppet å 110 000 kronor.

Beträffande den av utredningen föreslagna redovisningsordningen anför styrelsen, att sammanföringen inom avlönings- och omkostnadsstaterna av utgifter, tillhörande de statliga och icke-statliga sektorerna av institutets verksamhet, medförde mindre god överskådlighet. Naturligare hade varit att upptaga den icke-statliga sektorns samtliga utgiftsposter under särskilt reservationsanslag, eventuellt såsom en klumpsumma utan fördelning på särskilda anslagsposter.

I fråga om personalorganisationen vid institutet och medelsanvisningen under avlöningsanslaget föreslår styrelsen inrättande av en befattning som chef för bageri- och livsmedelslaboratorierna med placering i lönegraden C 3, varvid den nuvarande arvodesavlönade tjänsten som bagerikonsulent bör indragas. Till stöd härför anför styrelsen i huvudsak följande.

Bagerikonsulenttjänsten måste i realiteten anses fullt jämförlig med den vid institutet befintliga befattningen såsom laboratorieföreståndare i A 26, vilken av utredningen föreslagits inplacerad i C 3. Innehavarna av nu avsedda båda befattningar förestå från varandra fullt självständiga grupper av laboratorier, nämligen de allmänna kemiska laboratorier, speciellt målerilaboratoriet i ena fallet, och livsmedelslaboratorierna, speciellt bagerilaboratoriet i andra fallet. Måleri- och bagerilaboratorierna ha sedan gammalt utgjort institutets centrala laboratorier, och det torde kunna antagas, att de på dessas grund utbyggda större laboratorier vid det nuvarande institutet komma att undergå en alltjämt forlgående utveckling. Utvecklingen av laboratorieverksamheten vid institutet har sålunda gjort det erforderligt att i realiteten dubbla befattningen såsom laboratorieföreståndare genom inrättande av den nuvarande bagerikonsulenttjänsten. Styrelsens nu framförda förslag rörande omändring av sistnämnda tjänst till en ordinarie befattning som chef för livsmedelslaboratorierna innebär följaktligen endast, att vederbörande befattningshavare gives den tjänsteställning, som med hänsyn till redan bestående förhållanden bör tillkomma honom.

Styrelsen hemställer vidare, att en bibliotekarie med heltidstjänstgöring anställs mot ett arvode av högst 8 400 kronor för år. Därutöver anhåller styrelsen att medel beräknas för arvoden åt dess ordförande och övriga ledamöter med 2 600 kronor.

Det av utredningen för avlöningar åt konsulenter m. fl. beräknade beloppet 200 000 kronor anser styrelsen vara för lågt tilltaget. För att möjliggöra en skälig utbyggnad av konsulentorganisationen borde enligt styrelsens mening posten i första hand uppräknas med ytterligare 40 000 kronor, bl. a. för anställande av en charkuterikonsulent och en bagarmästare. Om bagerikonsulenten i enlighet med styrelsens förslag överfördes till den lönestatsplacerade personalen, skulle emellertid uppstå en besparing å posten med 15 000 kronor. Uppräkningen kunde sålunda begränsas till 225 000 kronor.

I anslutning härtill framhåller styrelsen, att en sådan uppräkning måste medföra, att statens bidrag till den icke statligt reglerade verksamheten höjes från 110 000 kronor till 135 000 kronor.

Vad slutligen beträffar ombyggnads- och utrustningsfrågorna föreslår styrelsen, att en charkuteriavdelning anlägges samt att bageri- och cercalavdelningen utbygges. Kostnaderna härför ha av styrelsen uppskattats till 40 000

respektive 17 000 kronor. Kostnaderna för erforderlig utökning av maskinutrustningen m. m. till de båda avdelningarna beräknar styrelsen till sammanlagt 111 000 kronor, varav 60 000 kronor skulle ställas till förfogande från enskilt håll.

Civilförvaltningens personalförbund uttalar, att förbundet icke kunde underlåta att giva uttryck för en viss tveksamhet rörande lämpligheten av den föreslagna utbyggnaden av hantverksinstitutet. En utvidgning av institutets verksamhet borde i varje fall icke ske utan att samtidigt en bestämd gräns sattes därför. Det vore enligt förbundets mening så mycket större anledning härtill som institutet visat en viss benägenhet att utvidga verksamheten utan att sådana frågor dessförinnan underställts de anslagsbeviljande myndigheterna.

Beträffande i betänkandet föreslagna anställningsformer och lönegradsplaceringar uttalar förbundet bl. a. följande.

Förbundet vill bestämt avråda från ett genomförande av de sakkunnigas förslag om att en betydande del av institutets personal skall avlönas medelst arvoden och medel disponeras från andra anslag än avlöningsanslag. Det kan icke heller vara lämpligt att man utan närmare kontroll laborerar med personliga lönesättningar vid institutet. En generösare lönesättning än vad som förekommer vid andra statsinstitutioner kan då bli följd, och härtill kommer att de åtgärder, som numera vidtagas från statsmakternas sida i och för ernäendet av en likartad lönesättning inom olika delar av statsförvaltningen för personal med likartade arbetsuppgifter då skulle äventyras.

Vad angår föreslagna lönegradsplaceringar kan förbundet icke annat än uttala tveksamhet i fråga om inplacering av verkmästarna i lönegrad 15. Särskilt synes det förbundet tveksamt huruvida den i lönegrad Eo 10 placerade verkmästaren kan ha fått sina arbetsuppgifter så förändrade, att en så avsevärt förhöjd placering som den föreslagna kan vara motiverad.

Enligt förbundets uppfattning föreligger starka skäl för att bereda två eldare fast anställning, varvid den ene såsom ordinarie bör placeras i lönegrad 6 och den andre såsom extra ordinarie i lönegrad 5.

Vidare bör expeditionsvaktsbefattningen, i likhet med vad som exempelvis är förhållandet med motsvarande befattning vid statens provningsanstalt, placeras i lönegrad 6. Befattningen bör inrättas såsom ordinarie.

Slutligen anser förbundet sig böra framhålla, att för telefonist- och biträdespersonal bör gälla de enhetliga lönegradsplaceringsbestämmelser, som kunna komma att bli fastställda i anslutning till 1944 års personalutrednings förslag.

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation anför, att organisationen delade de sakkunnigas uppfattning att statens hantverksinstitut borde vara en undervisningsanstalt och att huvudvikten borde läggas vid kursverksamheten. Institutet finge inom sitt område i väsentlig mån betraktas som en motsvarighet till de tekniska och övriga högskolorna. Organisationen funne det självklart att kursavgifter skall utgå för kurserna. I den mån utgifterna icke täcktes av dessa avgifter borde emellertid underskottet bestridas av statsmedel och icke genom bidrag från näringsorganisationer.

Organisationen yttrar vidare om kursverksamhetens ordnande i huvudsak följande.

I betänkandet säger utredningen, att impulserna i fråga om institutets fortsatta utveckling främst böra komma från hantverkarhåll. Organisationen är fullkomligt ense med utredningen om nödvändigheten av förtroendefull samverkan mellan näringslivet och institutet men anser, att det i lika hög grad bör ankomma på institutsledningen, som väl må besitta kompetens att överblicka läget inom hantverket, att taga erforderliga initiativ.

Uppgörandet av planer för kursverksamheten vid institutet bör sålunda främst vara en institutets angelägenhet och det torde böra ankomma på institutet att tillse, att de yrken, som så kunna, även få tillräcklig nytta av institutets kursverksamhet. Härvidlag bör institutet ägna uppmärksamhet icke blott åt de traditionella yrkenas behov utan även hava blicken öppen för behov av kursverksamhet inom nya yrken.

Den personal, vars arbete i huvudsak sammanhänger med kursverksamhet, anser organisationen böra avlönas av statsmedel. Den bör sålunda icke vara beroende av mer eller mindre oberäkneliga tillskott från enskilt håll.

I fråga om den för institutets chef föreslagna tjänstebestämmelsen överdirektör uttalar organisationen, att även om någon allvarlig invändning icke skulle kunna resas mot denna titel, det syntes naturligare, att chefen för hantverksinstitutet benämndes rektor i likhet med vad fallet vore med cheferna för övriga högre undervisningsanstalter.

Organisationen anför vidare, att den delade utredningens uppfattning att det vore önskvärt med rikligare statliga stipendier. Institutets kurser bevistades av ett stort antal förmän och väl meriterade arbetare i blygsamma ekonomiska omständigheter. Även många små egna företagare vore i behov av understöd för att kunna bevista kurserna, och det vore framförallt sådana, som skulle ha den bästa nyttan av att delta i kurserna.

Beträffande det bidrag som staten skulle tillskjuta till den icke statligt reglerade delen av institutets verksamhet, yttrar organisationen, att det syntes självklart att bidraget ej kunde fastställas en gång för alla utan att det måste kunna bli föremål för omprövning, när institutets utveckling så påkallade.

Statsverkens ingenjörsförbund föreslår vissa jämkningar i personalens lönegradsplacering. Sålunda böra enligt förbundet befattningarna såsom verkstadschef och laboratoriechef placeras i lönegraden C 5, befattningarna såsom förste kemist, elektroingenjör och byggnadsingenjör i lönegraden A 24 samt verkmästarbefattningarna i 17 lönegraden.

Departementschefen.

Sedan hantverksinstitutet år 1940 började sin verksamhet som statlig institution, har dess verksamhet så gott som oavbrutet stegrats. Undervisningskursernas antal, som under budgetåret 1940/41 utgjorde endast 26 med sammanlagt 590 deltagare, steg sålunda budgetåret 1945/46 till 131 med tillhopa 3 756 deltagare. Under innevarande budgetår förväntas antalet kurser bli än större. Även den tekniska informationsverksamheten visar en betydande ut-

veckling. Antalet utförda uppdrag för enskildas räkning ökades sålunda från 306 under budgetåret 1940/41 till 745 budgetåret 1945/46.

Med hänsyn till hantverkets och småindustriens utomordentliga betydelse för vårt näringsliv är denna utvidgning av hantverksinstitutets verksamhet att anse som synnerligen värdefull. Den ger också uttryck för det stora behovet av högre undervisning på hantverkets och småindustriens område. Detta behov torde emellertid ingalunda vara fyllt med institutets nuvarande resurser. Ytterligare utvidgningar av verksamheten måste därför anses i och för sig önskvärda. Härtill kommer att med teknikens framsteg ständigt nya krav måste ställas på undervisningen.

Som en följd av hantverksinstitutets allmänna utveckling ha även statens kostnader för institutet stigit år från år. Avlöningsanslaget har sålunda under budgetåren 1940/41—1945/46 ökat från 110 100 kronor till 204 800 kronor. För innevarande budgetår uppgår anslaget till 246 400 kronor.

Såsom förut nämnts gav mig institutets stora anslagskrav för detta budgetår anledning att föranstalta om en utredning angående institutets fortsatta utbyggnad. Utredningens uppgift var att utarbета en plan härför. Av den tidigare lämnade redogörelsen för utredningens betänkande framgår emellertid, att någon egentlig plan för den fortsatta verksamheten icke framlagts. Utredningen har i denna fråga intagit den ståndpunkten att det bör ankomma på institutets styrelse att i samarbete med näringsorganisationerna avgöra i vilken ordning verksamheten skall utbyggas. Samtidigt har utredningen föreslagit vissa åtgärder, som äro ägnade att skapa nödig rörelsefrihet för styrelsen härutinnan.

Även om utredningens förslag att styrelsen får stor frihet att bestämma om den fortsatta utbyggnaden torde erbjuda stora fördelar och därför i princip bör accepteras, framstår det emellertid som önskvärt, att statsmakterna bli i tillfälle att taga ställning till åtminstone grunddragen i styrelsens utbyggnadsprogram. Jag ämnar därför föranstalta om att en allmän plan för den fortsatta utbyggnadens inriktning under de närmaste åren snarast utarbetas och framlägges.

I fråga om de allmänna principerna för institutets verksamhet har utredningen uttalat att huvudvikten bör läggas vid undervisningsverksamheten, medan den tekniska informationstjänsten och försöksverksamheten måste anses komma i andra rummet. Till detta uttalande vill jag ansluta mig. Jag vill härvid särskilt betona vikten av att det forskningsarbete, som bedrivs vid institutet, i huvudsak inriktas så att dess resultat kunna i första hand direkt tillgodogöras undervisningen och informationstjänsten.

Den omständigheten att flertalet av hantverksinstitutets kurser är förlaggt till institutbyggnaden i Stockholm begränsar givetvis möjligheterna för hantverkare och yrkesarbetare i landsorten att i önskvärd utsträckning delta i undervisningen. Institutet har visserligen genom den ambulerande kursverksamheten sökt tillgodose landsortens intressen. Denna verksamhet har emellertid hittills haft en jämförelsevis begränsad omfattning. Vidare utdelas av överstyrelsen för yrkesutbildning resestipendier för deltagande i kurserna i Stock-

holm från det under åttonde huvudtiteln anvisade anslaget till resestipendier för yrkesutbildning. Stipendierna från detta anslag, som i årets statsverksproposition föreslagits höjt från 30 000 kronor till 40 000 kronor, utgå emellertid av olika skäl med relativt låga belopp. Trots dessa förhållanden ha under senaste budgetår 72 procent av institutets elever — häri inräknat deltagare i såväl stockholmskurserna som de ambulerande kurserna — varit mantals-skrivna annorstädes än i Stockholm. Att döma av tillgängliga statistiska uppgifter torde emellertid en än större procent (85—90 procent) av hantverket och småindustrien vara förlagd till landsorten. Inom vissa delar av landet synes dessutom ett väsentligt större utvecklingsbehov föreligga i fråga om dylik småföretagsamhet än i Stockholm. Det är också att märka, att småföretagare på många platser i landet ofta kunna ha svårare än sina yrkesbröder i Stockholm att på andra vägar erhålla lättillgänglig orientering om tekniska och andra nyheter inom vederbörande yrkesområden. Det är enligt min mening därför ett viktigt intresse att ytterligare vidga möjligheterna för småföretagare och yrkesarbetare i landsorten att utnyttja institutets undervisning. Detta bör åstadkommas dels genom ökning av den ambulerande kursverksamheten dels genom att avgifterna för kurserna i Stockholm sänkas för kursdeltagare från landsorten och då i synnerhet för deltagare med begränsade ekonomiska resurser. Jag vill i övrigt erinra om att studielånenämnden fått i uppdrag att verkställa en översyn av gällande bestämmelser rörande stipendier till elever vid åtskilliga läroanstalter.

Verksamheten vid hantverksinstitutet bygger på samverkan mellan staten och hantverkets organisationer i såväl ekonomiska som andra hänseenden. I likhet med utredningen anser jag att detta samarbete bör ytterligare utbyggas. Jag finner mig även böra godtaga de principer i fråga om fördelningen av kostnaderna för verksamheten som utredningen förordat. Staten bör sålunda utan kostnad för hantverket tillhandahålla erforderliga lokaler samt helt svara för de allmänna administrationskostnaderna, innefattande bland annat löneutgifter för i huvudsak den personal, som är att betrakta såsom gemensam för olika verksamhetsgrenar vid institutet. Till övriga kostnader, omfattande bland annat utgifter för löner åt konsulenter, bör däremot staten lämna endast ett allmänt, till beloppet maximerat bidrag, medan återstoden av dessa kostnader böra bestridas med institutets egna inkomster och bidragen från näringsorganisationerna. Om kostnadsfördelningen regleras i enlighet med dessa principer, bör vidare, i enlighet med vad utredningen förordat, styrelsen erhålla stor frihet att besluta om anställningsförhållandena för bl. a. konsulenterna och om anskaffande av utrustning m. m. Detta system synes skapa möjligheter för en önskvärd rörlighet i institutets verksamhet.

Utredningen har föreslagit att besparingar under ett budgetår å det maximerade statliga bidragsbeloppet skulle få av institutet utnyttjas under ett följande budgetår. Mot detta förslag har jag icke något att erinra. Däremot kan jag icke ansluta mig till utredningens uttalande att sedan bidraget en gång fastställt, en höjning av detsamma borde kunna ifrågakomma praktiskt

taget endast vid mera väsentliga förskjutningar i prisnivån. Det synes icke lämpligt att statsmakterna nu binda sig genom uttalanden att bidraget bör fastlåsas vid ett fixt belopp för flera år framåt i tiden. Som jag förut nämnt kommer frågan om institutets utbyggnad för de närmaste åren att bli föremål för ny undersökning.

För genomförande av de av utredningen förordade principerna för kostnadsfördelningen har utredningen föreslagit ett särskilt system för medelsanvisningen och regleringen av medelsförbrukningen. Detta system synes emellertid alltför invecklat och svårtillämpligt. I stället synes det avsevärt enklare förfarande, som statskontoret och riksräkenskapsverket föreslagit, böra väljas. Jag förordar sålunda, att de anslagsposter, som avse utgifter för den icke statligt reglerade delen av institutets verksamhet, brytas ut ur avlönings- och omkostnadsanslagen och uppföras under ett särskilt anslag av reservationsanslags natur. Å detta anslag böra institutets egna inkomster och bidragen från näringsorganisationerna upptagas som särskilda uppbördsmedel och avräknas mot utgifterna. Vid bifall härtill bör, såsom riksräkenskapsverket föreslagit, institutet erhålla ställning såsom huvudförvaltning med dragningsrätt på statsverkets checkräkning.

I detta sammanhang torde jag få erinra om att å inkomstsidan i förslaget till riksstat för nästa budgetår beräknats ett belopp av 227 000 kronor såsom inkomster vid institutet. Frågan om uppförande av beloppet å riksstatens inkomstsida förfaller emellertid, om det nyss angivna förfarandet genomföres.

Vad härefter angår personalfrågorna är jag icke beredd tillstyrka utredningens förslag att laboratorieföreståndarbefattningen placeras å löneplan C. Befattningen bör fortfarande vara placerad i lönegraden A 26. I avbidan på resultatet av den tillämnade tjänsteförteckningsrevisionen för biträdespersonalen kan jag vidare icke tillstyrka, att kansliskrivarbefattningen i lönegraden Eo 11 överflyttas till lönegraden A 11. I övrigt anser jag böra godtaga utredningens förslag beträffande organisationen för den helt statsavlönade personalen. Jag är sålunda åtminstone icke för närvarande beredd att tillstyrka styrelsens för institutet hemställan att bagerikonsulenten skulle löneplansplaceras. Icke heller kan jag förordna att en heltidsanställd bibliotekarie anställs.

Ett bifall till vad jag nu förordat innebär i fråga om institutets chef att tjänstebestämmningen ändras till överdirektör.

Den i avlöningsanslaget ingående posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle, vid genomförande av vad jag sålunda förordat, upptagas till 62 600 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär detta belopp å ena sidan en utgiftsökning av omkring 17 000 kronor. Denna ökning hänför sig, räknat i runda tal, med 7 600 kronor till inrättande av kamrerarbefattningen, med 3 700 kronor till överförande å ordinarie stat av kanslibiträdesbefattningen med (600 + 5 000 =) 5 600 kronor till uppflyttning av två verkmästarbefattningar och överförande till ordinarie stat av en tredje sådan befattning. Därtill kommer för vikariatsersättningar m. m. i runt tal 100 kronor. Å andra sidan medför

indragningen av befattningen som portvakt, tillika eldare, i lönegraden A 5 en utgiftsminskning med i runt tal 3 900 kronor. Indragningen av kontorsbiträdesbefattningen i lönegraden A 4 medför däremot ingen utgiftsminskning då medel för denna befattning icke beräknats för innevarande budgetår. Nettoökningen av anslagsposen skulle sålunda uppgå till $(17\ 000 - 3\ 900 =)$ 13 100 kronor.

Regleringen av befördringsgången för biträdespersonalen — vilken föranleder överförande till ordinarie stat i lönegraden A 4 av en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Eo 4 — medför en ökning av anslagsposten med i runt tal 3 000 kronor till 65 600 kronor.

Den allmänna löne regleringen föranleder en ytterligare uppräknings av anslagsposten med 28 900 kronor till 94 500 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t förordar jag att 2 400 kronor beräknas för arvode åt bibliotekarien. Därutöver torde posten bära uppräknas med 2 600 kronor för styrelsearvoden. Postens slutsumma skulle således bli 5 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är för innevarande budgetår upptagen till 108 600 kronor. Utredningen har beräknat posten till 75 000 kronor. Detta belopp hänför sig räknat i runda tal, med 3 300 kronor till kanslibiträdesbefattningen, 3 000 kronor till expeditivaktsbefattningen, 8 500 kronor till kontorsbiträdesbefattningarna, 9 700 kronor till befattningarna som skrivbiträde och som telefonist, 20 800 kronor till befattningarna som byggnadsingenjör, elektroingenjör och förste kemist, 9 500 kronor till verkmästarbefattningarna, 3 000 kronor till eldarbefattningen, 4 000 kronor till befattningen som förste laboratoriebiträde, 3 300 kronor till laboratoriebiträdesbefattningen och slutligen 6 200 kronor till verkstadsbiträdesbefattningarna. Därjämte ha 1 800 kronor beräknats för tillfällig skrivhjälp samt 1 900 kronor för övertids- och vikariatsersättningar m. m.

Enligt vad jag tidigare anfört bör emellertid kansliskrivarbefattningen fortfarande vara placerad å extra-ordinarie stat. Detta medför en höjning av anslagsposten med i runt tal 4 200 kronor till 79 200 kronor. Genom överföringen till ordinarie stat av en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Eo 4 uppkommer däremot en minskning av posten med i runt tal 2 800 kronor. Posten skulle således upptagas till $(75\ 000 + 4\ 200 - 2\ 800 =)$ 76 400 kronor.

Den allmänna löne regleringen medför en ökning med 40 000 kronor. Posten skulle således slutgiltigt upptagas med 116 400 kronor.

För rörligt tillägg torde avses ett belopp av 12 400 kronor.

De avlöningskostnader som helt skola bestridas av statsmedel skulle således uppgå till $(94\ 500 + 5\ 000 + 116\ 400 + 12\ 400 =)$ 228 300 kronor. I enlighet med vad jag förut anfört bör posten till avlöningar till konsulenter, speciallärare och tillfälliga biträden m. m. utbrytas från avlöningsanslaget. Anslagets benämning bör i samband därmed ändras till Avlöningar till viss personal.

Därest från omkostnadsanslaget utbrytas de poster, som avse utgifter för den icke statligt reglerade verksamheten vid institutet, skulle från anslaget bestridas endast utgifter för dels sjukvård till löner reglerad personal och dels bränsle, elektrisk ström och vatten. De ha av utredningen beräknats till respektive 1 000 kronor och 30 000 kronor. Jag har intet att erinra mot att kostnaderna för ifrågakvarande ändamål helt bestridas av statsmedel. Ej heller föranleder beräkningen av kostnaderna någon erinran från min sida. Omkostnadsanslaget bör sålunda beräknas till 31 000 kronor. Det bör i fortsättningen benämnas *Vissa omkostnader*.

De utgifter för institutets verksamhet, som helt skulle bestridas av statsmedel, skulle således uppgå till $(228\,300 + 31\,000 =) 259\,300$ kronor.

Vad därefter angår utgifterna för den icke statligt reglerade verksamheten vid institutet böra dessa, såsom jag tidigare uttalat, redovisas över ett särskilt anslag av reservationsanslags natur, å vilket institutets inkomster tagas till uppbörd. Utgiftsposterna å detta anslag skulle bli följande, nämligen en post till *avlöningar till konsulenter, speciallärare och tillfälliga biträden m. m.*, en post till *reseersättningar*, en post till *expenser*, en post till *publikationstryck* samt en post till *övriga utgifter*. Inkomstposterna skulle utgöras av dels *bidrag från näringsorganisationer*, dels *kursavgifter*, dels *inkomster av publikationstryck* och dels *inkomster av informationsverksamhet*.

Mot utredningens beräkning av utgifterna och inkomsterna har jag i och för sig intet att erinra. Vad jag förut anfört om önskvärdheten att i ökad utsträckning tillgodose landsortens intressen föranleder mig emellertid att förorda vissa ändringar. För att bereda möjligheter att ytterligare utvidga främst den ambulerande kursverksamheten synas sålunda posten till *avlöningar till konsulenter m. m.* böra uppräknas med 25 000 kronor till 225 000 kronor och posten till *reseersättningar* med 5 000 kronor till 20 000 kronor. Då den av mig förordade nedsättningen av kursavgifter för vissa hantverkare och yrkesarbetare från landsorten torde medföra lägre inkomster än vad utredningen beräknat, synes inkomstposten kursavgifter lämpligen böra upptagas med endast 100 000 kronor eller med 20 000 kronor mindre än i utredningens förslag.

Statens allmänna bidrag till nu ifrågakvarande utgifter bör sålunda upptagas till $[225\,000 + 20\,000 + 40\,000 + 35\,000 + 47\,000 - (20\,000 + 100\,000 + 34\,000 + 53\,000) =]$ 160 000 kronor, vilket i förhållande till utredningens förslag innebär en ökning med 50 000 kronor. Anslaget torde böra uppföras å riksstaten under rubriken *Bidrag till kursverksamheten m. m.*

Enligt dessa förslag skulle statens totala bidrag för institutets löpande kostnader ökas med i runt tal 103 000 kronor jämfört med innevarande budgetår; i detta belopp äro ökade utgifter på grund av den allmänna löner regleringen m. m. icke inräknade.

Vad slutligen angår hantverksinstitutets byggnads- och utrustningsfrågor anser jag mig med hänsyn till nuvarande investeringsläge icke kunna till-

styrka styrelsens hemställan om medel för anläggande av en charkuteriavdelning och utbyggnad av bageri- och cerealavdelningen. Däremot synas de begränsade ombyggnads- och utrustningsförslag, som framlagts av utredningen, kunna godtagas. Jag förordar sålunda att för nästa budgetår medel anvisas till ombyggnadsarbeten vid institutet med 85 000 kronor och till utrustning och inredning med 70 000 kronor.

Den utvidgning av hantverksinstitutets verksamhet, som är att förutse, torde medföra en ökad belastning av institutets lokalutrymmen. Jag förutsätter emellertid att ledningen för institutet genom en klok planläggning av kurserna skall lyckas bemästra de svårigheter, som tilläventyrs kunna yppa sig därutinnan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens hantverksinstitut, som betingas av vad jag i det föregående anför;

II. godkänna följande avlöningsstat för statens hantverksinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	94 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	5 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	116 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	12 400

Summa kronor 228 300.

III. under tionde huvudtiteln för budgetåret 1947/48 anvisa

dels till Statens hantverksinstitut: Avlöningar till viss personal ett förslagsanslag av kronor 228 300,

dels till Statens hantverksinstitut: Vissa omkostnader ett förslagsanslag av kronor 31 000,

dels till Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m. ett reservationsanslag av kronor 160 000,

dels ock till Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning ett reservationsanslag av kronor 70 000.

IV. under kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, för budgetåret 1947/48 till *Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut* anvisa ett investeringsanslag av

kronor 85 000.

Kungl. Maj:ts proposition nr 153.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
G. Lindenbaum.